

Zpráva Social Watch Poprvé v českém jazyce

Před šedesáti lety vyhlásili představitelé zemí sdružených v Organizaci spojených národů Všeobecnou deklaraci lidských práv. Článek 1 říká, že “všichni lidé se rodí svobodní a sobě rovni co do důstojnosti a práv” a článek 22 z toho vyvozuje, že “každý člověk má ... nárok na to, aby mu byla národním úsilím i mezinárodní součinností a v souladu s organizací a s prostředky příslušného státu zajištěna hospodářská, sociální a kulturní práva nezbytná k jeho důstojnosti” (Článek 22).

Deklarace byla jednou z reakcí mezinárodního společenství na bezprecedentní hrůzy druhé světové války, mezi jejíž příčiny patřila světová hospodářská krize ve třicátých letech. Spor o naplňování lidských práv se pak stal jedním z konfliktů studené války, kdy byla proti sobě stavěna uměle oddělená práva sociální a politická. Teprve po roce 1989 se otevřel prostor pro všeobecné uznání lidských práv v jejich nedělitelnosti. Jedním z významných kroků při tom byla konference OSN v Kodani roku 1995, na které se představitelé vlád přihlásili “k cíli vykořevení chudoby ve světě cestou rozhodných národních akcí a mezinárodní spolupráce jako etického, sociálního, politického a ekonomického imperativu lidstva”. Tyto snahy byly později konkretizovány v Rozvojových cílech tisíciletí (Millennium Development Goals – MDGs) z roku 2001. V roce 1995 se v Pekingu konala další významná konference OSN zaměřená výhradně na práva žen.

Rok 1995 je také rokem, kdy v tomto kontextu vznikla mezinárodní koalice nevládních občanských organizací Social Watch, aby sledovala, jak vlády, systém OSN a mezinárodní organizace plní ušlechtilé zásady a sliby důstojného života pro všechny. Dnes sdružuje SW více než 700 skupin a organizací ve více než šedesáti zemích světa a představuje jednu z nejvýznamnějších organizací globální občanské společnosti. Základem práce koalice je zjišťování aktuálního stavu v jednotlivých zemích a to na základě zkušeností a expertiz nevládních organizací, které připravují zprávu o situaci své země, a také zpracováním oficiálních dat, jako jsou statistické údaje a sociální indikátory. Tímto způsobem lze zjišťovat dosažený pokrok, rozpoznávat blížící se krize, identifikovat zranitelné skupiny. Získané poznatky z monitorování sociální skutečnosti slouží jako základ pro další aktivity koalic směřující k prosazování zlepšení situace.

Ekumenická akademie už několik let distribuuje mezinárodní zprávy SW a iniciovala také vytvoření české koalice SW, což umožnilo vypracování české zprávy a její zařazení

do celosvětové publikace. Dalším důležitým krokem je vydání zkrácené verze celkové zprávy v českém jazyce. Cílem bylo především zpřístupnění informací co nejširšímu okruhu zájemců, zpřístupnit nejen statistická data v ní obsažená, ale také kritický alternativní pohled na řešení globálních problémů ohrožujících naplnění lidských práv, který právě v současné době získává na závažnosti.

Generální tajemník OSN, Ban Ki Moon, v souvislosti s globálními krizí prohlásil: “Hrozí podkopáním všech našich výsledků a veškerého našeho pokroku. Pokroku ve vykořevení chudoby a nemoci. V našich snahách bojovat proti změnám klimatu a prosazovat rozvoj. Zajistit, aby lidé měli dost jídla ... Mohl by to být definitivní úder, který by mnoho nejchudších tohoto světa prostě nemohlo přežít.”

Takové hlasy u nás příliš slyšet není. V České republice je vědomí spoluodpovědnosti za důstojný život pro všechny tak nízké, že nedodržujeme ani svůj minimální závazek na zvyšování podílu zdrojů na rozvojovou spolupráci, ani zásadně neřešíme českou ekologickou stopu, jednu z nejhorších na světě. Zpráva SW za Českou republiku ukazuje i na další závažné nedostatky, jejichž řešení je před námi.

Odpověď zní: lidská práva je jednou z mála publikací, která poskytuje ucelený pohled na mezinárodní situaci dodržování lidských práv v jejich šíři a celistvosti. Poskytuje čtenáři unikátní možnost seznámit se s realitou prostřednictvím přehledně shromážděných dat. Nabízí také reprezentativní pohled na stanoviska a studie občanské společnosti, která se snaží přispět k prohloubení diskuse o lidských právech a hledání realistických cest k jejich naplňování. Česká mutace mezinárodní zprávy Social Watch tak otevírá novou možnost náhledu do současné globální diskuse a aktuálních témat, přičemž do tohoto kontextu vtahuje i situaci naší země.

Relevantní a objektivní informace jsou základem k diskusi a východiskem k hledání nových postupů a řešení. Doufáme, že zpráva Social Watch bude dalším příspěvkem k dialogu o možných cestách ze současné krize a ke změně stávajícího společenského paradigmatu a to nejen na teoretické, ale především na praktické úrovni. Slovy Jana Amose Komenského: Teorie zůstane pouhou teorií, pokud nepřikročíme k činu.

Jiří Silný, Tomáš Tožička